

HANDVUURWAPENS

VAN DE

BELGISCHE RIJKSWACHT

Redactie Robert Bals, Leo Buts & Jef Pets – 2020

www.erfgoedgilde.be contact info@erfgoedgilde.be

v.u. Dirk Van Hove, voorzitter Erfgoedgilde, Beukenlaan 30, 2275 LILLE

© Geen uittreksel, afdruk noch overname mag uit deze uitgave geschieden zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toelating van de auteurs of van de organisatie..

INLEIDING

De Rijkswacht – oorspronkelijk Gendarmerie genoemd - werd in ons land binnengebracht met de Franse Revolutie, aanvankelijk als een soort 'militaire politie' bij het leger. Maar wanneer de bezetting van ons land een feit werd, vereiste dit ook een politiedienst vermits uiteraard de autochtone bevolking in opstand kwam tegen de bezetter en zijn nieuwe draconische besluiten. We kennen zo de invoering van de dienstplicht, de sluiting van de kerken en de confiscatie van de kerkelijke goederen om maar enkele te noemen. Aldus werd de 'Gendarmerie' territoriaal ingepland in brigades om overal aanwezig te kunnen zijn en te kunnen ingrijpen.

Onder het Nederlands tijdperk werd de Gendarmerie overgenomen maar herdoopt tot Maréchaussée met dezelfde inplanting. Veelvuldig bleven ook Gendarmes als Maréchaussée in dienst.

Bij het ontstaan van België had het korps zijn lauweren verdiend en leefde verder als de Gendarmerie, later Rijkswacht. Aanvankelijk bleef zijn functie nog steeds gekoppeld aan het leger naast de vertrouwde territoriale inplanting. Pas na WO I, toen de Burgerwacht niet werd heringericht, nam de Gendarmerie de taak van ordehandhaving over.

In 1992 verloor de Rijkswacht zijn militair karakter en schier enkele jaren later noopte een politiehervorming tot samensmelting met de andere politiediensten.

In al die differente perioden hebben de Gendarmes diverse wapens ter beschikking gehad, al dan niet tijdig gemoderniseerd. Wij geven hierbij dan ook een beknopt overzicht van de handvuurwapens waarmee onze wapenbroeders het vaderland en zijn bevolking moest verdedigen tegen buitenlandse invallen, terreur en banditisme.

Om niet 'het warm water opnieuw te willen uitvinden' geven we van de wapens van de 19de eeuw zelf geen beschrijving, noch foto, maar verwijzen we met een 'link' naar de uitmuntende website www.ABL1914.be van Patrick De Wolf. Hierin zijn deze wapens prachtig geïllustreerd en gedocumenteerd.

Overzicht

Voor de eerste 8 wapens, klik op de link om doorverwezen te worden naar ABL1914.

[Rijkswacht pistool Model 1816 – 22 gewijzigd](#)

[Rijkswacht karabijn Model Jaar IX, gewijzigd](#)

[Rijkswacht karabijn Model Jaar IX, gewijzigd en getrokken](#)

[Rijkswacht karabijn systeem Albini-Braendlin, model 1873](#)

[Rijkswacht pistool Model 1877, 1ste en 2de type](#)

[Officiers revolver Nagant model 1878](#)

[Karabijn model 1889 met yatagan](#)

[Karabijn model 1889 "allégée" met yatagan](#)

Voor de volgende beschrijvingen van wapens, klik op de tekst zodat U wordt doorgeschakeld naar de pagina in kwestie.

Overzicht.....	2
F.N. semi automatisch pistool 1900.....	3
F.N. semi automatisch pistool 1910.....	4
F.N. semi automatisch pistool 1910/22.....	5
UNIQUE 15 semi automatisch pistool.....	6
BROWNING GP semi automatisch pistool.....	7
LEE ENFIELD NR 1 MK III.....	8
LEE ENFIELD NR 4 MK I.....	9
STENGUN MARK II.....	10
THOMPSON M1 A1.....	11
UZI.....	12
BRENGUN MARK II.....	13
FAL M 5.....	14
Franchi S.P.A.S. 12.....	15
F.N. – M.A.G (Mitailleuse d'appui Général).....	16
SHOTGUN MOSBERG ATP6.....	17
Bronnen.....	18

F.N. semi automatisch pistool 1900

Fabrikant

FN (Fabrique Nationale des Armes de Guerre - Herstal)

Kaliber

7,65 mm

Vuursysteem

Semi automatisch

Magazijn

7 Patronen

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

0,640 kg (leeg)

Specificaties

Vast mikstelsel; ring onderaan handvat voor lederen pistoolkoord

Gebruik

Gebruik t.g.v. KB 3/7/1900 voor de officieren, bij KB 31/10/1901 voor iedereen bij de Rijkswacht

[\(terug naar overzicht\)](#)

F.N. semi automatisch pistool 1910

Fabrikant

FN (Fabrique Nationale des Armes de Guerre - Herstal)

Kaliber

7,65 mm

Vuursysteem

Semi automatisch

Magazijn

7 Patronen

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

0,600 kg (leeg)

Specificaties

Vast mikstelsel; ring onderaan handvat voor lederen pistoolkoord / greep veiligheid.

Gebruik

Gebruik geleidelijk aan vanaf 1912 voor officieren, ruiters en later BOB

[\(terug naar overzicht\)](#)

F.N. semi automatisch pistool 1910/22

Fabrikant

FN (Fabrique Nationale des Armes de Guerre - Herstal)

Kaliber

7,65 mm

Vuursysteem

Semi automatisch

Magazijn

9 Patronen

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

0,675 kg (leeg)

Specificaties

Vast mikstelsel; ring onderaan handvat voor lederen pistoolkoord / greep veiligheid.

Gebruik

Gebruik geleidelijk aan vanaf 1922 voor ruiters en brigades tot 1981

[\(terug naar overzicht\)](#)

UNIQUE 15 semi automatisch pistool

Fabrikant

Manufacture d'armes des Pyrénées françaises

Kaliber

7,65 mm

Vuursysteem

Semi automatisch

Magazijn

9 Patronen

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

0,750 kg (leeg)

Specificaties

Vast mikstelsel; ring onderaan handvat voor lederen pistoolkoord / greep veiligheid.

Gebruik

Gefabriceerd tijdens WO II in Frankrijk onder Duits toezicht. Door een tekort aan de klassieke pistolen FN in gebruik genomen bij de Rijkswacht na WO II. De cursus 1953 van de Rijkswacht vermeldt de onderdelen als 'broos'. Deze pistolen zijn dan ook snel vervangen door de FN pistolen.

[\(terug naar overzicht\)](#)

BROWNING GP semi automatisch pistool

Fabrikant

FN (Fabrique Nationale des Armes de Guerre - Herstal)

Kaliber

9 mm Parabellum

9 x 19 mm

Mondingssnelheid

350 tot 407 m/s (afhankelijk van gewicht kogel)

Vuursysteem

Semi automatisch

Magazijn

13 Patronen

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

900 Gram (leeg)

Specificaties

Vast miksysteem; ring onderaan handvat voor lederen pistoolkoord

Gebruik

Gebruikt voor WO II door gemotoriseerde rijkswacht ('zwaantjes) vanaf 1934 en licht regiment; vanaf 1946 door mobiele groepen behalve officieren, cavalerie, BOB en brigade die FN 1910/22 behielden; vanaf 1962 met bakelieten kolfplaatjes; vanaf 1980 frame in titanium legering en voor iedereen.

[\(terug naar overzicht\)](#)

LEE ENFIELD NR 1 MK III

Fabrikant

Lee Enfield

Kaliber

.303 inches (Britisch)

7,7 x 56

Mondingssnelheid

775 m/s

Vuursysteem

Schot per schot

Magazijn

10 Patronen

Werking

Grendel (nokkenvergrendeling aan achterzijde)

Gewicht

3,710 Kg

Specificaties

Verstelbaar laddervizier / mesbajonet

Gebruik

Gebruikt na WO II tot 1957 voor iedereen behalve officieren en gegradueerden

[\(terug naar overzicht\)](#)

LEE ENFIELD NR 4 MK I

Fabrikant

Lee Enfield

Kaliber

.303 inches (Britisch)

7,7 x 56

Mondingssnelheid

775 m/s

Vuursysteem

Schot per schot

Magazijn

10 Patronen

Werking

Grendel (nokkenvergrendeling aan achterzijde)

Gewicht

4,120 Kg

Specificaties

Verstelbaar laddervizier / Spikebajonet / tromblone bijgeleverd voor afvuren van traangasgranaten en energagranaten

Gebruik

Gebruikt vanaf 1950 in vervanging van voorgaande type Nr 1 MK III voor iedereen behalve officieren en gegradueerden, tot 1980.

[\(terug naar overzicht\)](#)

STENGUN MARK II

Fabrikant

Lee Enfield

Kaliber

9 mm Parabellum

9 x 19 mm

Mondingsnelheid

380 m/s

Vuursysteem

Semi- en volautomatisch

Magazijn

32 Patronen

Werking

Blowback

Gewicht

3 Kg

Specificaties

Vaste keep - korrel / afneembare Skeletkolf

Gebruik

Gebruikt vanaf 1944 door gegradueerden van alle eenheden, vervangen door Thompson in 1956.

[\(terug naar overzicht\)](#)

THOMPSON M1 A1

Fabrikant

Auto-Ordnance Corporation (Bridgeport USA)

Kaliber

.45 ACP
11,4 x 23 mm

Mondingssnelheid

260 m/s (subsonisch)

Vuursysteem

Automatisch en semi-automatisch

Magazijn

20 tot 30 patronen (staafmagazijn)

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

4,180 Kg

Specificaties

Verstelbare ladderkeep / pistoolgreep

Gebruik

Gebruikt vanaf 1956 door gegradueerden alle eenheden tot vervanging door UZI in 1971.

[\(terug naar overzicht\)](#)

UZI

Fabrikant

IMI (Israël Military Industries)

Kaliber

9 mm Parabellum

9 x 19 mm

Mondingssnelheid

350 tot 407 m/s (afhankelijk van gewicht kogel)

Vuursysteem

Automatisch en semiautomatisch (alleen semiautomatisch na demilitarisering)

Magazijn

20 of 32 patronen (langer magazijn)

Werking

Blowback (terugstoot energie)

Gewicht

3,5 Kg

Specificaties

Uitvouwbare skeletkolf / greepveiligheid

Gebruik

Gebruikt vanaf 1971 door alle gegradueerden, geleidelijk aan ook als extra patrouillewapen in de voertuigen permanentie alle eenheden.

[\(terug naar overzicht\)](#)

BRENGUN MARK II

Fabrikant

Lee Enfield

Kaliber

. 303 British

7,94 x 56

Mondingsnelheid

775 m/s

Vuursysteem

Semi- of vol automatisch

Magazijn

30 Patronen of 100 Trommelmagazijn

Werking

Gasdruk

Gewicht

9 Kg

Specificaties

Snelle loopwissel / Handgreep / Bipod

Gebruik

Gebruikt na WO II – oorlogsopdrachten de eskadrons Recce's (verkenners) tot vervanging door FN MAG omstreeks 1980.

[\(terug naar overzicht\)](#)

FAL M 5

Fabrikant

FN (Fabrique Nationale des Armes de Guerre - Herstal)

Kaliber

.30 NATO (.308 WIN)

7,62 x 51 mm

Mondingsnelheid

890 m/s

Vuursysteem

Semi-automatisch / Automatisch

Magazijn

20 Patronen

Werking

Gasdruk / Valblokvergrendeling

Gewicht

4,325Kg

Specificaties

Vaste kolf / Verstelbaar laddervizier (600m) / Energagranaat voor oorlogsopdrachten / tranguagranaat voor handhaving openbare orde.

Gebruik

Gebruikt sinds ongeveer 1975 in de Mobiele groepen en de territoriale eenheden.

[\(terug naar overzicht\)](#)

Franchi S.P.A.S. 12

Fabrikant

Franchi

Kaliber

Cal 12

18,5 mm

Mondingssnelheid

425 m/s (brenneke)

Vuursysteem

Pomp of semi-automatisch

Magazijn

8 + 1 buismagazijn

Werking

Manueel pompen of gasdruk

Gewicht

4,400 Kg

Specificaties

Vaste of plooibare schouderkolf / Granaatbuis /

Dubbele veiligheidspal / Pistoalgreep

Gebruik

Heeft een grote mogelijkheid van soorten munitie

Gebruikt bij Diane (S.I.E.) vanaf 1972.

[\(terug naar overzicht\)](#)

F.N. – M.A.G (Mitailleuse d'appui Général)

Fabrikant

FN (Fabrique Nationale des Armes de Guerre - Herstal)

Kaliber

.30 NATO (.308 WIN)

7,62 x 51 mm

Vuursnelheid

700 – 750 s/min

Vuursysteem

Automatisch

Magazijn

Patronen op band

Werking

Gasdruk / Valblokvergrendeling

Gewicht

10,5 kg

Specificaties

Afneembare kolf / Verstelbaar laddervizier (600m) / tweepoot / pistoolgreep

Gebruik

Gebruikt sinds ongeveer 1980 in de Mobiele groepen in vervanging van de Brengun voor oorlogsopdrachten; einde gebruik demilitarisering 1992.

[\(terug naar overzicht\)](#)

SHOTGUN MOSBERG ATP6

Fabrikant

Mosberg & Sons (USA)

Kaliber

Cal 12

18,5 mm

Mondingssnelheid

404 m/s (brenneke)

Vuursysteem

Schot per schot pomp actie

Magazijn

8 + 1 buismagazijn

Werking

Manueel pompen

Gewicht

3,400 Kg

Specificaties

Vaste keep

Gebruik

Vanaf 1986 als reactie op de terreuracties van de 'Bende van Nijvel'; elke eenheid had er enkele.

[\(terug naar overzicht\)](#)

Bronnen

Algemeen commando van de Rijkswacht, (1979), De geschiedenis van de Rijkswacht : delen 1 en 2, uitgeverij Ghesquiere & partners, Brussel.

DE WOLF, P., Het Belgische leger 1830 – 1914, via www.ABL1914.be

DUBRUNFAUT, P., e.a., (1988) De Belgische Reglementaire vuurwapens sedert 1830, uitgeverij Gemeentekrediet, Brussel.

DUPUIS, B., & BALCAEN, J., (2001), De Belgische Rijkswacht - Herinneringen aan een elitekorps – 1796 – 2000, uitgeverij La renaissance du livre, Tournai.

LIERNEUX, P., e.a., (2017), Het Belgische leger in de Grote Oorlog : De reglementaire draagbare wapens, uitgeverij Stefan Rest, Wenen (Oostenrijk).

Fotografisch materiaal : verzamelingen Robert Bals en Leo Buts, Wikipedia

Koninklijke Rijkswachtschool : cursussen bewapening 1963, 1972, 1977 en 1980.

[\(terug naar overzicht\)](#)

